

Jarkko Suutari

**Metsäkeskuksen metsätilojen sukupolvenvaihdosta
koskevien tiedotustilaisuuksien vaikuttavuus -
kyselytutkimus**

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Ruoka

Metsätalousinsinööri (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Ruoka

Tutkinto-ohjelma: Metsätalousinsinööri (AMK)

Tekijä: Jarkko Suutari

Työn nimi: Metsäkeskuksen metsätilojen sukupolvenvaihdosta koskevien tiedotustilaisuuksien vaikuttavuus -kyselytutkimus

Ohjaaja: Hannu Lassila, Juho Lahti

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 35

Liitteiden lukumäärä: 4

Opinnäytetyössä tehtiin kyselytutkimus Suomen metsäkeskuksen hallinnoimaan hankkeeseen Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin. Kyseinen hanke on järjestänyt useita tiedotustilaisuuksia sekä muutaman suuremman messutapahtuman Etelä- ja Keskipohjanmaan alueella. Hankkeen järjestämät tilaisuudet ovat tiedotusluontoisia ja niitä on järjestetty usealle eri kohderyhmälle.

Kyselytutkimus päätettiin kohdistaa metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksiin osallistuneille henkilöille. Suurin osa hankkeen järjestämisestä tiedotustilaisuuksista oli myös suunnattu juuri tälle kohderyhmälle.

Kyselytutkimuksen pääasiallisena tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin hankkeen tiedotustilaisuuksissa jaettu tieto on saavuttanut metsänomistajat, sekä onko metsätilojen omistuksessa tapahtunut muutoksia tiedotuksen seurauksena.

Kaikilla tiedotustilaisuuksiin osallistuneilla henkilöillä ei ollut sähköpostiosoitetta, joten kyselylomakkeet päätettiin lähettää kirjeitse sekä sähköpostitse. Sähköpostitse lähetettävä kyselylomake tehtiin Webropoliin. Kyselylomakkeet lähetettiin vastaanottajille joulukuun alussa.

Vastausprosentti tähän kyselyyn oli hyvä (24%), ja tietoa saatiin riittävästi tulosten analysointia varten. Vastajat pitivät hankkeen järjestämiä tiedotustilaisuuksia onnistuneena. Vastajat kokivat, että tilaisuuksista on ollut hyötyä sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa ja suunnittelussa. Suurin osa vastaajista ei vielä ollut toteuttanut metsätilan sukupolvenvaihdosta. Useat henkilöt aikoivat kuitenkin toteuttaa sen lähivuosien aikana. Tiedotustilaisuuksissa tärkeimmäksi koetut tiedot liittyivät verotukseen sekä metsätilan sukupolvenvaihdoksen eri toteuttamismenetelmiin. Lisää tietoa vastaajat olisivat toivoneet yhteismetsään liittyvistä asioista.

Avainsanat: metsätilan sukupolvenvaihdos, aktiivinen metsänomistus, tiedotustilaisuus, kyselytutkimus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture

Degree programme: Forestry Engineer (AMK)

Author/s: Jarkko Suutari

Title of thesis: The effectiveness of forest estate generation change – a survey of briefings organized by Metsäkeskus

Supervisor(s): Hannu Lassila, Juho Lahti

Year: 2018

Number of pages: 35

Number of appendices: 4

The purpose of this thesis was to conduct a survey on the project Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin managed by Suomen metsäkeskus. The project has organized several briefings and a few larger events in western and southern Ostrobothnia. The events organized by the project are informative and were organized for a variety of target groups.

It was decided to target the questionnaire towards the people who participated in the forest estate generation change -events. Most of the events organized by the project also targeted this group.

The main purpose of the survey was to find out how well the information distributed by the project had been received by the forest owners and whether the ownership of forestry has changed as a result of the information.

Some participants in the briefings did not have an e-mail address, so it was decided to send the questionnaires by letter and e-mail. A questionnaire sent via email was made on Webropol. The questionnaires were sent to the recipients at the beginning of December.

The response rate for this survey was good (24%), and there was enough information to analyse the results. The respondents considered the briefings organized by the project successful. The respondents felt that the events had been useful in the implementation and planning of the forest estate generation change. Most of the respondents had not yet implemented a forest estate generation change. However, several people were planning to implement it in the coming years. At the briefings the respondents felt that the most important information given was related to taxation and the various methods of implementing a forest estate generation change. The respondents would have hoped for more information related to common forests.

Keywords: forest estate generation change, active forest ownership, briefing, survey

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	7
1 JOHDANTO.....	8
2 TAUSTATIETOA HANKKEESTA.....	9
2.1 Hankkeen hakija.....	9
2.2 Hankkeen tavoitteet.....	9
2.3 Hankkeen toteutustapa.....	11
2.4 Hankkeen kohderyhmä.....	12
3 AINEISTO JA MENETELMÄT.....	13
3.1 Tutkimuksen tarkoitus.....	13
3.2 Tutkimuksen kohderyhmä.....	13
3.3 Tutkimuksen valmistelu.....	13
3.4 Kyselyn rakenne ja sisältö.....	14
4 TULOKSET.....	15
4.1 Yleistä vastauksista.....	15
4.2 Vastaajien taustatiedot.....	15
4.3 Vastaajien metsäomaisuus.....	17
4.4 Sukupolvenvaihdon toteuttaminen.....	20
4.5 Tiedotustilaisuus.....	24
5 TULOSTEN YHTEENVETO.....	29
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	32
LÄHTEET.....	34
LIITTEET.....	35

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma.....	15
Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.	16
Kuvio 3. Vastaajien ammatti.	17
Kuvio 4. Omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen lukumäärä.	18
Kuvio 5. Omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen koko yhteensä.	19
Kuvio 6. Metsätilojen omistusmuodot.....	20
Kuvio 7. Metsätilan vastaanotto.	20
Kuvio 8. Metsätilan sukupolvenvaihdoksen ajankohta.	21
Kuvio 9. Sukupolvenvaihdoksen suunniteltu ajankohta.	22
Kuvio 10. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmä.	23
Kuvio 11. Metsätilan pysyminen suvun hallinnassa sukupolvenvaihdoksen jälkeen.	24
Kuvio 12. Vastaajien osallistumiskerrat tiedotustilaisuuksiin.	24
Kuvio 13. Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksien hyödyllisyys sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa ja suunnittelussa.	25
Kuvio 14. Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksien onnistuneisuus. ..	25
Kuvio 15. Tiedotustilaisuuksissa jaetun tiedon ymmärrettävyys.....	26
Kuvio 16. Tiedon saatavuus metsätilan sukupolvenvaihdosta koskevissa asioissa.	26
Kuvio 17. Vastaavanlaisten tiedotustilaisuuksien hyödyllisyys jatkossa sukupolvenvaihdosta koskevissa asioissa.	27

Kuvio 18. Tiedotuksen seurauksena tehdyt muutokset metsätilojen omistuksessa.

.....27

Käytetyt termit ja lyhenteet

Metsätilan sukupolvenvaihdos

Metsätilan siirtyminen seuraavalle omistajalle. Metsätilan sukupolvenvaihdos voi tapahtua omistajan elinaikana tai viimeistään omistajan kuoltua. Noin 15 000 metsätilaa vaihtaa omistajaa vuosittain.

Aktiivinen metsänomistus

Metsänomistusta, joka on luonteeltaan usein taloudellisesti tavoitteellista. Metsänhoidollisia toimenpiteitä sekä hakkuita toteutetaan metsätilalla säännöllisesti.

Sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmä

Metsätilan sukupolvenvaihdokseen käytettävä menetelmä, jonka seurauksena metsätila vaihtaa omistajaa. Käytettävä toteuttamismenetelmä voi olla esimerkiksi kauppa, lahjanluontoinen kauppa, lahja, tai perintö.

Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuus

Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -hankkeen järjestämä tiedotusluontoinen tilaisuus, joka on suunnattu metsätilan sukupolvenvaihdosta toteuttaville ja suunnitteleville henkilöille.

1 JOHDANTO

Etelä- ja Keskipohjanmaalla metsäteollisuuden lisääntyvät investoinnit lisäävät puunkäyttöä huomattavasti tulevaisuudessa. Erityisesti puuntarvetta on lisännyt elokuussa 2017 tuotantonsa aloittanut Äänekosken biotuotetehdas. Tehdas tuottaa noin 1,3 miljoonaa tonnia sellua vuodessa sekä muita biotuotteita. Pelkästään Äänekosken biotuotetehdas on lisännyt kuitupuunkäyttöä koko maassa 4 miljoonalla m³ vuodessa. Havupuuta se käyttää 4,5 miljoonaa m³ ja koivua 2 miljoonaa m³ vuodessa. (Metsä Group 2014.) Myös koko Suomessa puunkäyttö on lisääntynyt huomattavasti metsäteollisuuden investointien seurauksena. Ongelmana Etelä- ja Keskipohjanmaan alueella on kuitenkin epävarmuus siitä, vastaako puun tarjonta kysyntää samassa suhteessa. (Suomen metsäkeskus 2015.)

Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin on Suomen metsäkeskuksen hakema ja hallinnoima kehittämishanke. Metsäkeskuksen lisäksi toteuttajana toimii myös Metsänhoitoyhdistys Keskipohja. Hankkeen tavoitteena on Etelä- ja Keskipohjanmaan alueella lisätä aktiivista metsänomistusta. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä metsänomistajille suunnattuja tiedotustilaisuuksia sekä messutapahtumia.

Tässä opinnäytetyössä tehtiin kyselytutkimus Metsäkeskuksen hallinnoiman hankkeen vaikuttavuudesta. Kyselyn tarkoituksena on saada tietoa Metsäkeskuksen hankkeen järjestämien tilaisuuksien vaikuttavuudesta, toteutuneista tilarakenteeseen vaikuttaneista tapahtumista sekä omistusrakenteen muutoksista.

Kysely kohdistettiin Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksissa käyneille henkilöille. Käytännössä kysely toteutettiin sähköpostin välityksellä Webropol-kyselynä ja kirjeitse.

2 TAUSTATIETOA HANKKEESTA

2.1 Hankkeen hakija

Hankkeen hakijana ja toteuttajana toimii Suomen metsäkeskus. Suomen metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön alaisena toimiva organisaatio, ja se on osa välillistä valtionhallintoa. (Suomen metsäkeskus 2016b.)

Metsäkeskuksen tehtäviin kuuluu muun muassa erilaisten palveluiden tuottaminen metsänomistajille sekä metsä- ja puualan organisaatioille. Metsäkeskus järjestää metsänomistajille koulutustapahtumia, verkkopalvelua sekä henkilökohtaisia tapauksia. Tärkeimpänä metsänomistajille suunnattuna palveluna on Metsään.fi-palvelu. (Suomen metsäkeskus 2016c.)

Metsäkeskus myös rahoittaa metsän- ja luonnonhoidontöitä. Yksityismetsänomistajien metsän- ja luonnonhoitotöitä rahoitetaan valtion budjettirahoituksella. Metsäkeskus myöntää myös metsätalouden ympäristötukea ja rahoittaa luonnonhoitohankkeita METSO-ohjelman kautta.

Tehtäviin kuuluu myös metsävaratiedon kerääminen, ylläpitäminen sekä hyödyntäminen. Metsävaratietokanta on maan laajin, ja se kattaa tällä hetkellä kolme neljäsosan Suomen yksityismetsien pinta-alasta. Metsävaratiedot perustuvat nykyään laserkeilauksella sekä maastossa tehtäviin mittauksiin. (Suomen metsäkeskus 2016c.)

Metsäkeskus hallinnoi vuosittain useita hankkeita, ja sillä on pitkä kokemus metsätilarakennehankkeiden toteuttamisesta. Tiedotusta ja tilaisuuksia on jaettu tämän ja edeltävän hankkeen aikana jo tuhansille metsänomistajille.

2.2 Hankkeen tavoitteet

Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -hankkeen yhtenä tavoitteena on lisätä aktiivista metsänomistusta Etelä- ja Keskipohjanmaan alueella. Metsänomistajien tämän het-

kinen ikärakenne on yksi suurimmista metsätaloudelliseen aktiivisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Tällä hetkellä metsänomistajien keski-ikä on yli 60 vuotta ja hankealueella se on noin 59 vuotta. Hankealueella on myös noin 13 000 metsätilaa, jonka omistaa yli 70-vuotias metsänomistaja. Puunmyyntiaktiivisuus sekä metsänhoitoaktiivisuus laskevat metsänomistajan iän noustessa ja erityisesti yli 70 vuotta täyttäneillä henkilöillä. Hankkeen yhtenä tavoitteena onkin saada metsätilat siirtymään nuoremman sukupolven käsiin lisäämällä metsätilan sukupolvenvaihdoksia. (Suomen metsäkeskus 2015.)

Hankkeen tavoitteena on myös vähentää kuolinpesien metsänomistusta. Hankealueen metsätiloista 3500 kappaletta, eli noin 9 % hankealueen metsätiloista on tällä hetkellä kuolinpesien omistuksessa. (Suomen metsäkeskus 2015.) Kuolinpesien ongelmana on se, että niiden sisällä on yleensä vaikeuksia saada aikaan yksimielisiä päätöksiä metsänhoidollisista töistä sekä hakkuista.

Metsätaloudellista aktiivisuutta lisäisi huomattavasti, jos kuolinpesien metsäpalstat myytäisiin pois vapailla markkinoilla, ne liittyisivät yhteismetsiin, tai toteutettaisiin sisäisiä sukupolvenvaihdoksia kuolinpesän sisällä. (Suomen metsäkeskus 2016a.)

Hankealueen metsätilojen koko on myös keskimäärin hyvin pieni. Yksityisomistuksessa olevien metsätilojen keskikoko Keski-Pohjanmaalla on 27 hehtaaria, kun taas Etelä-Pohjanmaalla se on 21 hehtaaria. (Suomen metsäkeskus 2015.) Näistä metsätiloista useat koostuvat vielä erillisistä metsäpalstoista. Metsänhoidollisia toimenpiteitä ja hakkuita vaikeuttaa myös sekin asia, että useat metsäpalstat ovat muodoltaan hyvin kapeita.

Hankealueella on myös useita metsänomistajia, jotka haluaisivat ostaa metsätiloja vapailta markkinoilta. Metsätilojen vähäinen tarjonta on kuitenkin johtanut ylikysyntätilanteeseen Etelä- ja Keski-pohjanmaalla.

Metsätilojen siirtyessä aktiivisempiin käsiin myös niiden keskikoko kasvaisi. Isomat metsätilat olisivat puuntuotannollisesti arvokkaampia, ja päätöksentekijöiden vähentyessä myös puun tuonti markkinoille olisi helpompaa. Hankkeen yhtenä tehtävä onkin lisätä vapailla markkinoilla olevien metsätilojen tarjontaa.

Koko hankealueella on tällä hetkellä puuntuotannossa olevaa metsämaata yhteensä noin 1 180 000 hehtaaria. Etelä-Pohjanmaalla 900 000 hehtaaria ja Keski-Pohjanmaalla 280 000 hehtaaria. Valtion ja metsäteollisuuden hallussa tästä metsämaasta on vain noin 6 %. Yksityisomistuksessa olevaa metsämaata on näin jopa 94 %. (Suomen metsäkeskus 2015.) Tästä johtuen yksityismetsänomistajien toimilla on erittäin suuri vaikutus hankealueen puuntuotantoon sekä tarjontaan.

2.3 Hankkeen toteutustapa

Suunniteltu Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -hankkeen kesto aika on noin kolme vuotta (1.10.2015-30.9.2018). Tämän kolmen vuoden aikana hankkeen tavoitteena on järjestää 83 erilaista tapahtumaa. Näistä tapahtumista 81 on tiedotustilaisuuksia ja 2 suurempia messutapahtumia. Osanottajatavoite näille tapahtumille on yhteensä 2180 henkilöä. (Suomen metsäkeskus 2017.)

Tiedotustilaisuuksista suurin osa, eli yhteensä 30 kappaletta, on tarkoitus kohdistaa metsätilan sukupolvenvaihdosta suunnitteleville henkilöille. Myös opinnäytetyön kyselytutkimus päätettiin kohdistaa juuri Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksiin osallistuneille. Osanottajatavoite näille tilaisuuksille on myös kaikista suurin.

Kuolinpesille ja metsäyhtymille järjestetään 15 kappaletta räätälöityjä metsätilan omistusjärjestelyjä koskevaa tiedotustilaisuutta. Näistä 10 järjestetään Etelä-Pohjanmaalla ja 5 Keski-Pohjanmaalla. Näihin tilaisuuksiin osallistuneet päätettiin jättää pois kyselytutkimuksesta, sillä se olisi vaatinut kysymysten uudelleen räätälöinnin juuri tälle osallistujaryhmälle. Myös saatavilla olevien yhteystietojen määrä näihin tilaisuuksiin osallistuneilta on huomattavasti pienempi.

Yhteismetsän perustamiseen kohdistuvia tiedotustilaisuuksia järjestetään 10 kappaletta. Näistä tilaisuuksista 7 järjestetään Etelä-Pohjanmaalla ja 3 Keski-Pohjanmaalla. Lisäksi järjestetään erikseen 5 kappaletta yhteismetsän laajenemiseen kohdistuvaa tiedotustilaisuutta.

Metsäsijoittamiseen, metsätilakauppaan, metsän ostoon ja myyntiin kohdistuvia tiedotustilaisuuksia järjestetään 6 kappaletta, joista 4 pidetään Etelä-Pohjanmaalla

sekä 2 Keski-Pohjanmaalla. Näiden tiedotustilaisuuksien osanottajatavoite on 150 henkilöä.

Pienempien tiedotustilaisuuksien lisäksi hanke järjestää 2 suurempaa messutapahtumaa. Kokopäivän mittaiset messutapahtumat järjestetään Kokkolassa ja Seinäjoella. Messutapahtumien pääaiheena on metsätilojen sukupolvenvaihdosta koskevat asiat. Messutapahtumissa on mukana useita eri metsätilojen sukupolvenvaihdossa sekä metsänomistuksessa mukana olevia toimijoita.

2.4 Hankkeen kohderyhmä

Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -hankkeen kohderyhmänä on erityisesti Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa olevat metsänomistajat, jotka harkitsevat tai suunnittelevat metsätilojen omistusjärjestelyjä. Suurin osa tiedotustilaisuuksista sekä messutapahtumista kohdistetaan metsätilan sukupolvenvaihdosta suunnitteleville metsänomistajille.

Yksityisten metsänomistajien lisäksi hankkeen kohderyhmänä ovat myös metsäalan toimijat. Näitä toimijoita ovat esimerkiksi metsänhoitoyhdistykset, metsäpalveluyritykset, Otso Metsäpalvelut Oy sekä metsä- ja maatalousalan oppilaitokset. Lisäksi hankkeen tiedotusta kohdistetaan myös muihin metsänomistajien kanssa tekemisissä oleviin toimijoihin, joita ovat esimerkiksi vakuutusyhtiöt, Maanmittauslaitos, verohallinto, maistraatit sekä edunvalvojat. Yksityisten metsänomistajien lisäksi hankkeen tiedotuksella pyritään hyödyttämään niin metsäteollisuutta, metsäalan toimijoita kuin metsäalan yrittäjiäkin.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Tutkimuksen tarkoitus

Kyselytutkimuksen pääasiallisena tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin hankkeen tiedotustilaisuuksissa jaettu tieto on saavuttanut metsänomistajat, sekä onko metsätilojen omistuksessa tapahtunut muutoksia tiedotuksen seurauksena. Kyseessä oli siis vaikuttavuuskysely, jolla pyrittiin selvittämään hankkeen järjestämien tiedotustilaisuuksien vaikuttavuus ja tarve. Kyselytutkimuksessa kerättiin myös palautetta tiedotustilaisuuksista niihin osallistuneilta henkilöiltä.

3.2 Tutkimuksen kohderyhmä

Ennen kyselytutkimuksen lähettämistä oli tärkeää rajata kohderyhmä, jolle kysely osoitettaisiin. Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -hankkeen tiedotustilaisuuksia oli kohdennettu ja räätälöity usealle eri kohderyhmälle. Metsäkeskuksella oli tuhansia hankkeen järjestämissä tilaisuuksissa käyneiden metsänomistajien yhteystietoja.

Kysely päätettiin kohdistaa Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksiin osallistuneille henkilöille. Kyseisessä kohderyhmässä oli huomattavasti eniten saatavilla olevia yhteystietoja ja suurin osa hankkeen järjestämisestä tiedotustilaisuuksista oli suunnattu nimenomaan metsätilan sukupolvenvaihdosta suunnitteleville henkilöille.

3.3 Tutkimuksen valmistelu

Aineistoksi opinnäytetyötä varten saatiin Metsäkeskukselta hankesuunnitelman, hankkeen väliraportin, sekä Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksissa olleiden osanottajien yhteystiedot.

Osanottajien yhteystietoja oli käytössä yhteensä 758 kappaletta. Näistä henkilöistä hieman yli puolet oli ilmoittanut sähköpostiosoitteen osanottajalistaan. Sähköpostiosoitteen omistaville osanottajille kyselytutkimus päätettiin lähettää Webropol-kyselynä.

Seinäjoella Metsäkeskuksen pitämässä palaverissa päätettiin vaikuttavuuskyselyn lähettämisen ajankohdaksi joulukuu. Sitä ennen tuli valmistella ja muotoilla Webropol-kyselyn ulkomuoto sekä kysymykset.

Koska osalla kohderyhmästä ei ollut sähköpostiosoitetta, päätettiin kysely toteuttaa osalle kirjeenä. Kirjeitse lähetettävä kyselytutkimus on käytännössä muodoltaan samanlainen kuin sähköpostitse lähetettävä Webropol-kysely. Kirjeeseen lisättiin saate ja valmiiksi maksettu palautuskuori. Kirjeet lähetettiin myös joulukuun alussa.

3.4 Kyselyn rakenne ja sisältö

Kirjeitse ja sähköpostitse lähetettävään kyselylomakkeeseen tehtiin 20 kappaletta kysymyksiä. Kysymykset jaettiin kolmeen eri osioon, joista ensimmäiset kysymykset käsittelivät vastaajan perustietoja sekä mahdollista metsäomaisuutta. Sen jälkeen vastaajalta kysyttiin metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen liittyviä asioita. Loput kysymyksistä koskivat hankkeen järjestämiä metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksia. Kahteen viimeiseen kysymykseen oli tarkoitus kerätä myös vapaamuotoista palautetta tilaisuudesta.

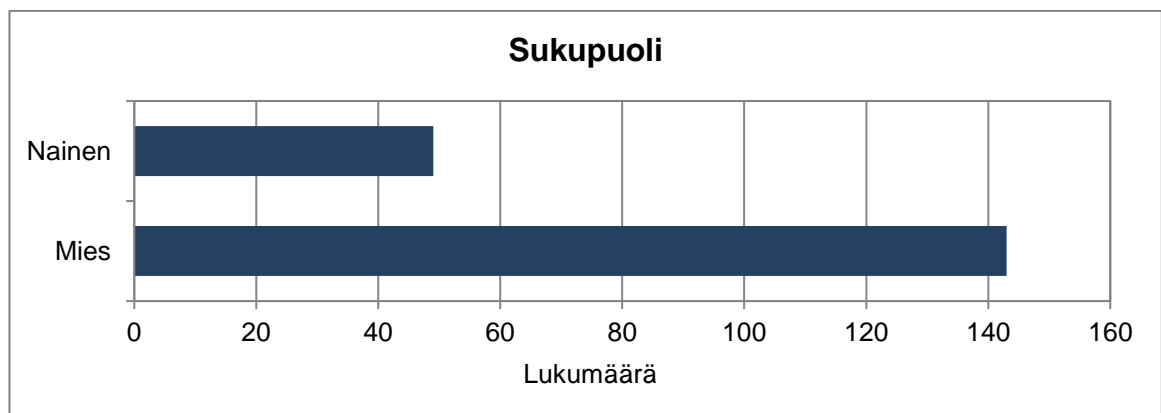
4 TULOKSET

4.1 Yleistä vastauksista

Kyselytutkimus osoitettiin joulukuun aikana 758 eri henkilölle kirjeitse tai sähköpostitse. Vastausaikaa kyselyyn annettiin 2 viikkoa. Erityisesti kirjeitse lähetettävään kyselyyn tuli hyvin vastauksia, jota voi selittää tähän tutkimukseen osallistuneiden suhteellisen korkea keski-ikä. Myös Webropolin kautta tehtävään kyselyyn tuli hyvin vastauksia tulosten tarkastelua varten. Tulokset analysoitiin tammikuussa 2018.

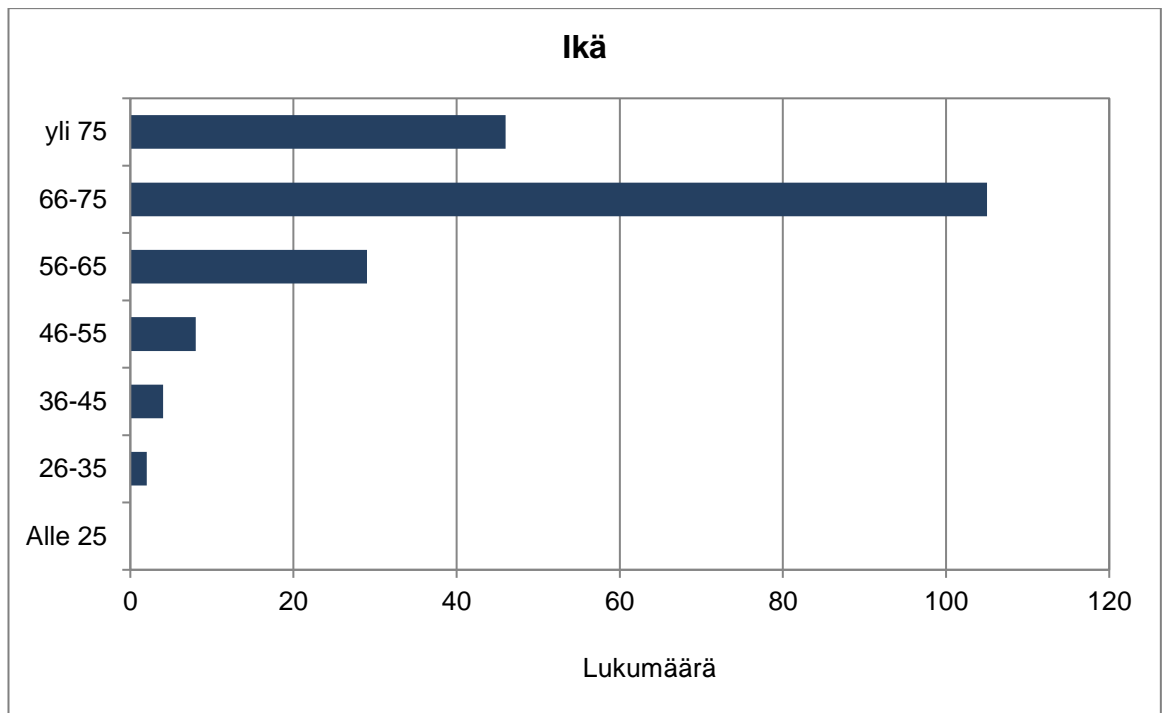
4.2 Vastaajien taustatiedot

Ensimmäisessä osiossa kyselylomaketta kysyttiin vastaajien taustatietoja. Huomattavasti suurin osa vastaajista oli miehiä, mutta joukossa oli mukana myös jonkin verran naisia.

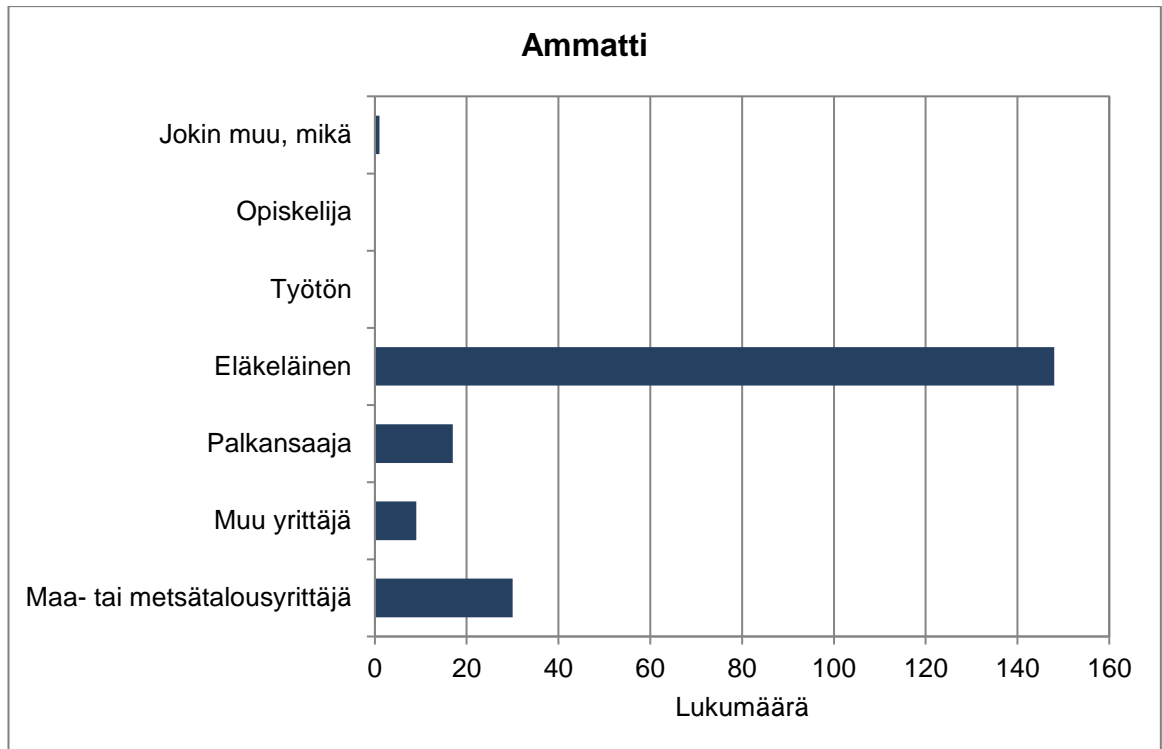
Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma.

Metsänomistajien keski-ikä hankealueella on tällä hetkellä hyvin korkea, joten oletettavasti myös tiedotustilaisuuksissa käyneiden henkilöiden keski-ikä on arviolta samaa luokkaa. Vastausten perusteella selvästi suurin osa vastaajista oli keskimäärin 66–75 -vuotiaita henkilöitä. Seuraavaksi suurin ikäryhmä oli yli 75-vuotiaat, joita osallistui tutkimukseen jopa yllättävän paljon. Myös 56–65 -vuotiaita henkilöitä osallistui tutkimukseen huomattava määrä. Alle 25-vuotiaita henkilöitä ei ollut vastaajien joukossa ollenkaan.

Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.

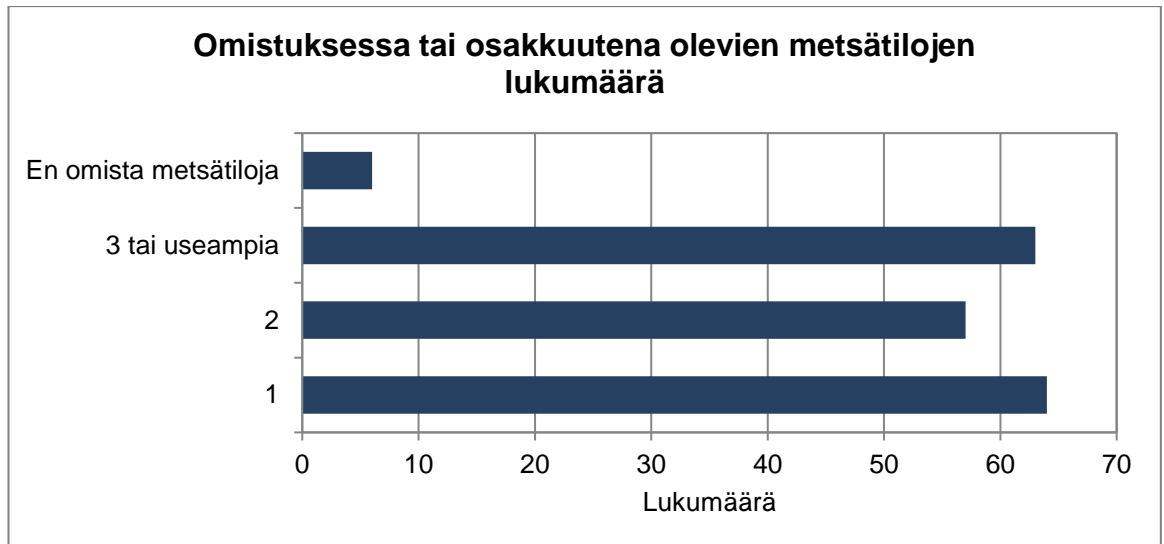
Suurin osa vastaajista oli eläkeläisiä, mikä heidän ikäjakaumansa perusteella olikin ilmeistä. Mukana oli myös jonkin verran palkansaajia, maa- tai metsätalousyrittäjiä sekä muita yrittäjiä. Vastaajien joukossa ei ollut opiskelijoita eikä työttömiä.

Kuvio 3. Vastaajien ammatti.

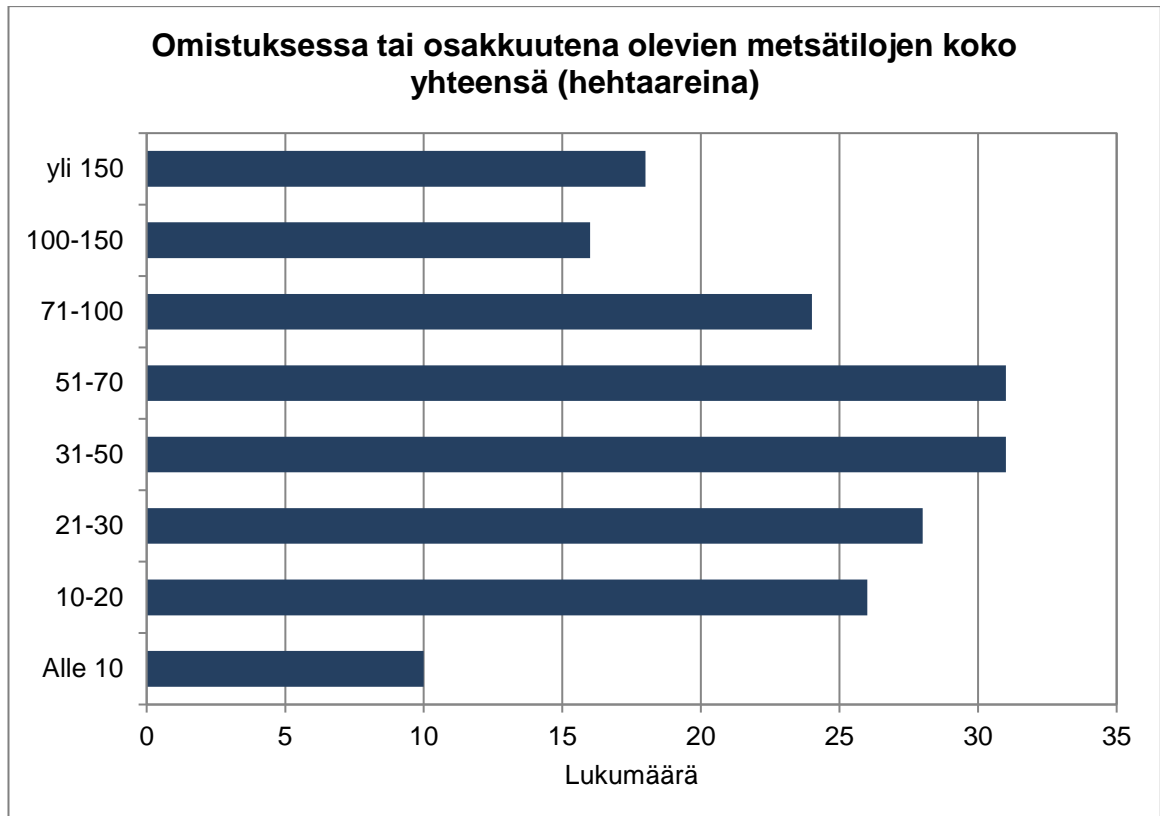
4.3 Vastaajien metsäomaisuus

Seuraavassa kyselyn osiossa kysyttiin tietoja vastaajien mahdollisesta metsäomaisuudesta. Tutkimuksen neljännessä kysymyksessä kysyttiin vastaajan omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen lukumäärää. Vastausten perusteella selvästi suurin osa tiedotustilaisuuksiin osallistuneista henkilöistä omisti yhden tai useamman metsätilan. Vastaajien joukossa oli vain muutaman henkilö, jotka eivät omistaneet metsätiloja. Nämä henkilöt olivat todennäköisesti niitä, jotka olivat vastaanottamassa metsätilan sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Useat henkilöt omistivat tai olivat osakkaana jopa kolmeen tai useampaan metsätilaan.

Kuvio 4. Omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen lukumäärä.

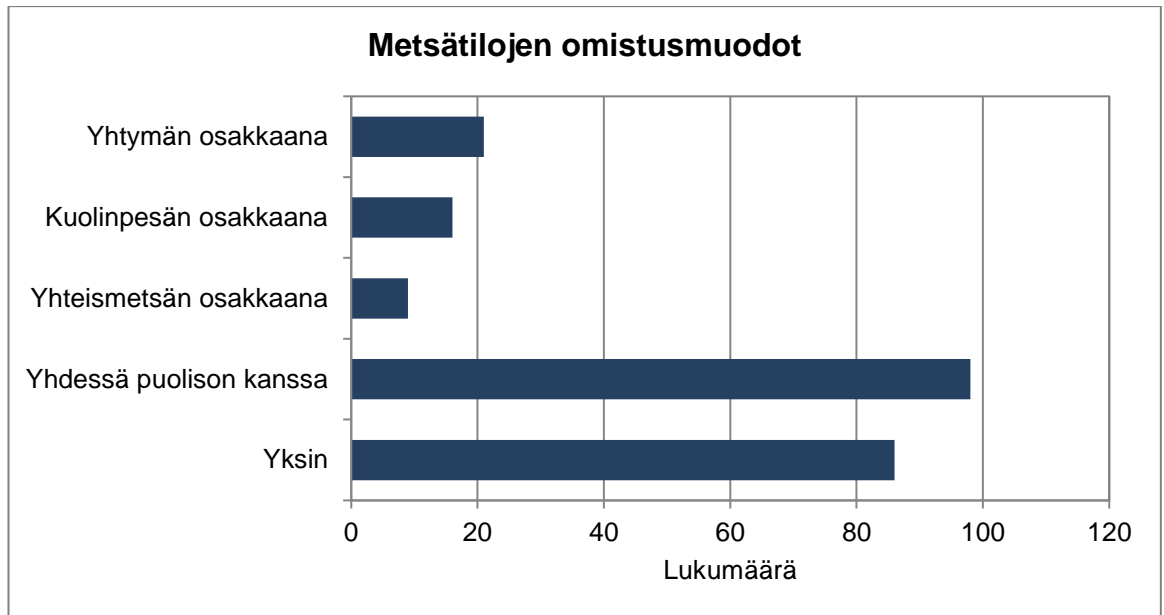
Seuraavaksi kysyttiin vastaajilta omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen kokoa yhteensä. Metsätilojen koko ilmoitettiin tähän kysymykseen hehtaareina. Vastausten perusteella vastaajat omistivat hyvinkin eri kokoisia metsätiloja. Useat vastaajat omistivat yhteensä yli 150 hehtaaria metsää, mutta toisaalta myös pieniä 10–20 hehtaarin metsätiloja omistavia henkilöitä oli paljon. (Kuvio 5.) Omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen koko oli keskimäärin 31–70 hehtaaria.

Kuvio 5. Omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen koko yhteensä.

Seuraavaksi tiedusteltiin vastaajien metsätilojen omistusmuoto. Metsätiloja voidaan omistaa useassa eri muodossa, kuten yksin, yhdessä puolison kanssa tai osakkaana. Sama henkilö voi omistaa useita metsätiloja eri muodoissa, joten tähän kysymykseen sai valita myös useamman eri vaihtoehdon.

Vastausten perusteella yleisin metsätilojen omistusmuoto oli omistaa metsätila yhdessä puolison kanssa. (Kuvio 6.) Hyvin suuri osa vastaajista omisti myös yhden tai useamman metsätilan yksin. Myös yhtymän osakkaana, kuolinpesän osakkaana ja yhteismetsän osakkaana olevia henkilöitä oli vastaajien joukossa jonkin verran.

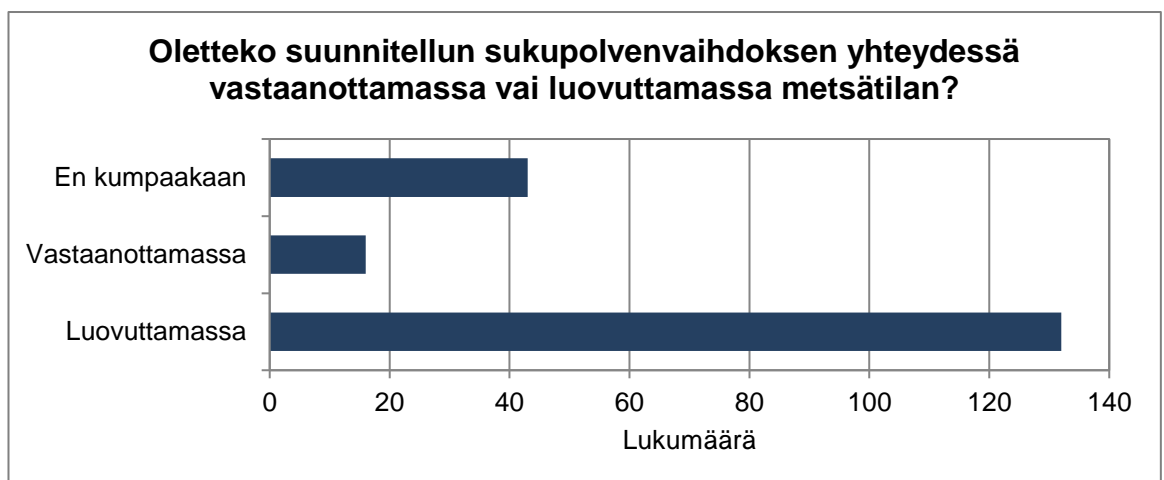

Kuvio 6. Metsätilojen omistusmuodot.

4.4 Sukupolvenvaihdoksen toteuttaminen

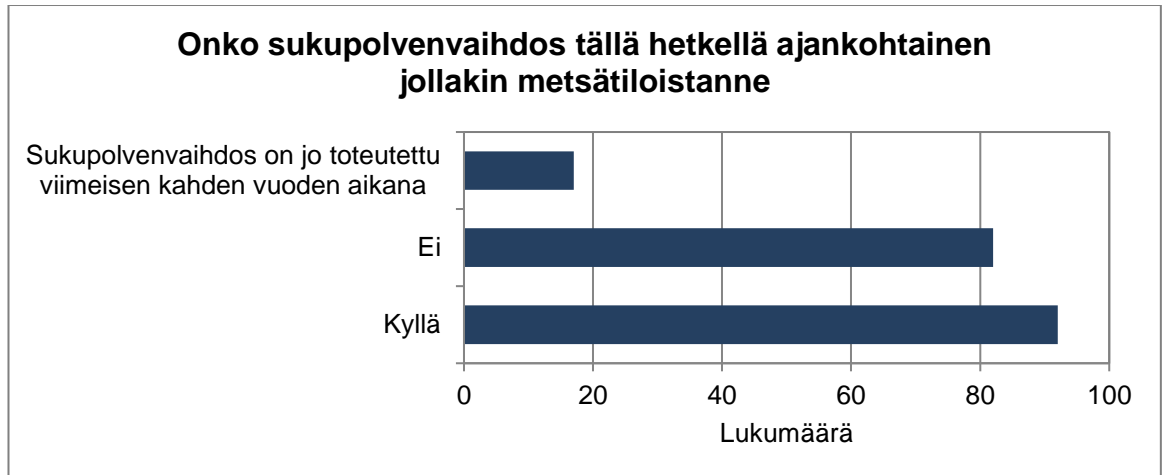
Kyselyn neljäs osio koski metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamista. Kyselyn seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin vastaajalta, onko hän suunnitellun sukupolvenvaihdoksen yhteydessä vastaanottamassa vai luovuttamassa metsätilan.

Tulosten perusteella suurin osa vastaajista oli luovuttamassa metsätilan. (Kuvio 7.) Mukana oli myös jonkin verran henkilöitä, jotka olivat vastaanottamassa metsätilan. Osa vastaajista ei ollut luovuttamassa tai vastaanottamassa metsätilaa. Nämä henkilöt olivat todennäköisesti metsäalan eri toimijoita, jotka osallistuivat tilaisuuksiin.

Kuvio 7. Metsätilan vastaanotto.

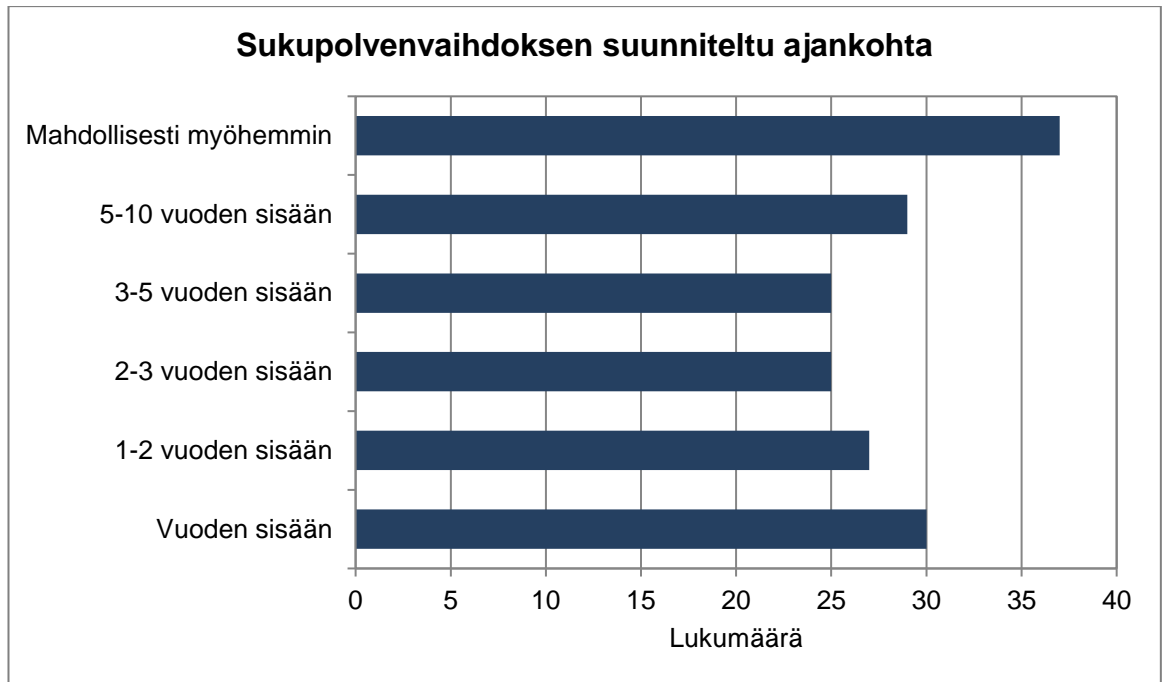
Seuraavaksi tiedusteltiin sukupolvenvaihdoksen ajankohtaisuutta. Tässä kysymyksessä hajonta oli melko suurta, vaikka suurin osa vastasikin sukupolvenvaihdoksen olevan tällä hetkellä ajankohtainen. Osa vastaajista oli myös jo toteuttanut metsätilan sukupolvenvaihdoksen viimeisen kahden vuoden aikana.

Kuvio 8. Metsätilan sukupolvenvaihdoksen ajankohta.

Myös sukupolvenvaihdoksen suunniteltua ajankohtaa koskenut kysymys sai aikaan hajontaa. Suurin osa vastaajista oli kuitenkin toteuttamassa sukupolvenvaihdosta mahdollisesti vasta myöhemmin. Moni vastaajista oli kuitenkin myös toteuttamassa sukupolvenvaihdosta seuraavan vuoden sisään.

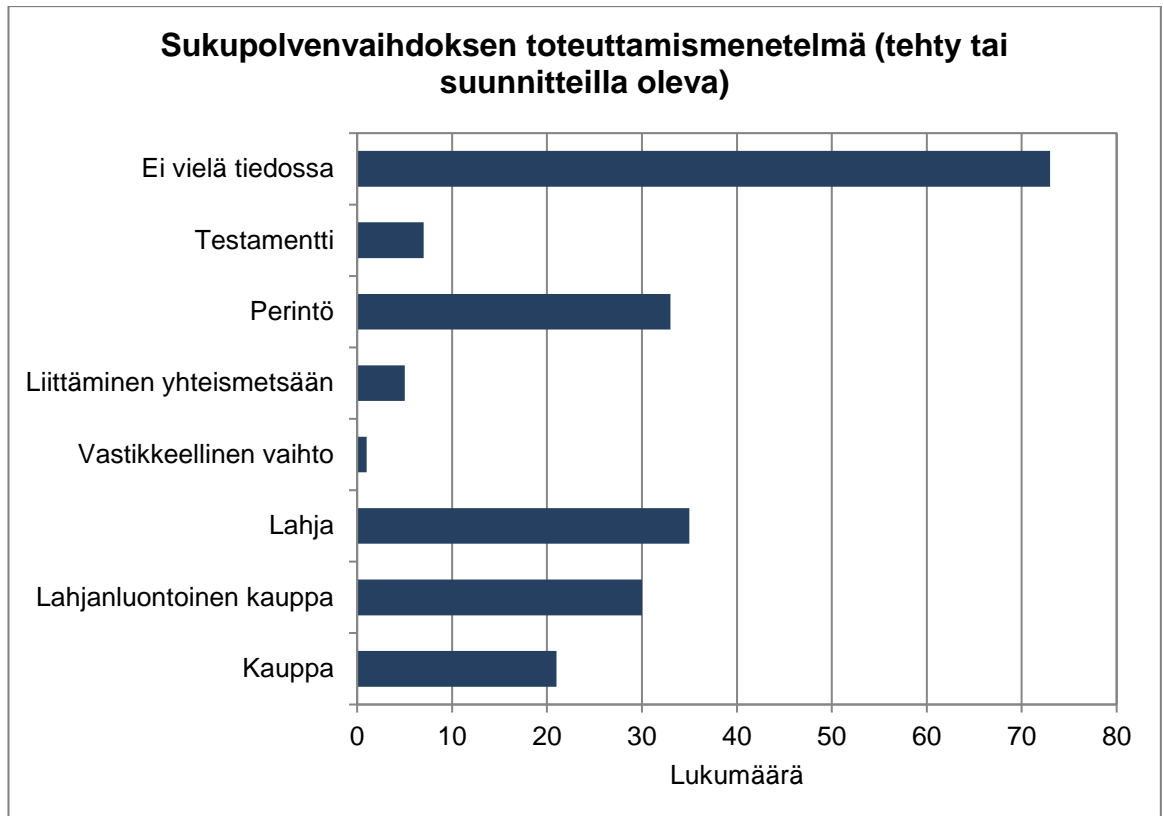
Tulosten perusteella tiedotustilaisuuksissa kävi henkilöitä, jotka olivat lähivuosina toteuttamassa metsätilan sukupolvenvaihdosta, mutta myös niitä jotka olivat tulevaisuudessa mahdollisesti vasta yli 10 vuoden kuluttua toteuttamassa sukupolvenvaihdosta.

Kuvio 9. Sukupolvenvaihdoksen suunniteltu ajankohta.

Sukupolvenvaihdoksen tehtyä tai suunnitteilla olevaa toteuttamismenetelmää tiedustelemalla pyrittiin kartoittamaan, mitkä toteuttamismenetelmät ovat suosittuja hankealueella ja mistä menetelmistä tarvitaan mahdollisesti lisätietoa.

Vastausten perusteella suurin osa ei ollut vielä varma sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmästä. (Kuvio 10.) Toteuttamismenetelmistä lahja oli kuitenkin kaikista suosituin vastaajien joukossa. Myös kauppa, lahjanluontoinen kauppa sekä perintö olivat suosittuja toteuttamismenetelmiä.

Kuvio 10. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmä.

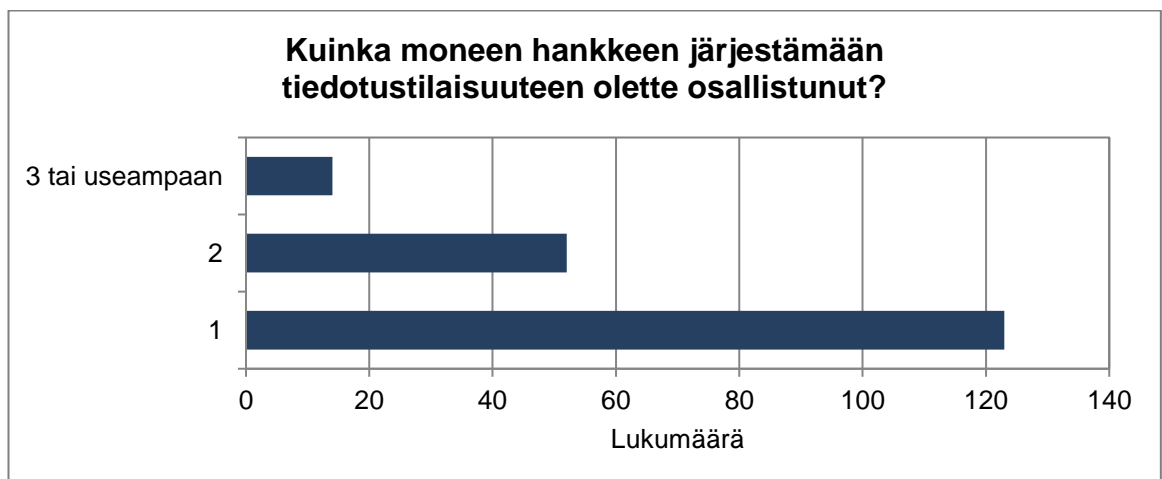
Osion viimeisen kysymyksen vastausten perusteella lähes kaikkien vastaajien metsätila pysyy sukupolvenvaihdoksen perusteella suvun hallinnassa. (Kuvio 11.) Tulosten perusteella hankealueella metsätilat halutaan säilyttää oman suvun hallinnassa myös sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Iäkkäämmillä henkilöillä kynnys myydä metsätila vieraalle voi myös mahdollisesti olla korkea. Metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmänä suosittiin myös lahjaa sekä perintöä kaupan sijaan. Toteuttamismenetelmistä lahjan suosioon on mahdollisesti myös vaikuttanut vuoden 2017 alussa voimaan tullut metsälahjavähennys. Metsälahjavähennyksessä lahjana saadun tai lahjanluontoisena kauppana ostetun metsätilan lahjaverosta voi vähentää tietyn osuuden. Metsälahjavähennys on käytettävä seuraavan 15 vuoden aikana lahjoitusvuodesta. (Pajula 2017.)

Kuvio 11. Metsätilan pysyminen suvun hallinnassa sukupolvenvaihdoksen jälkeen.

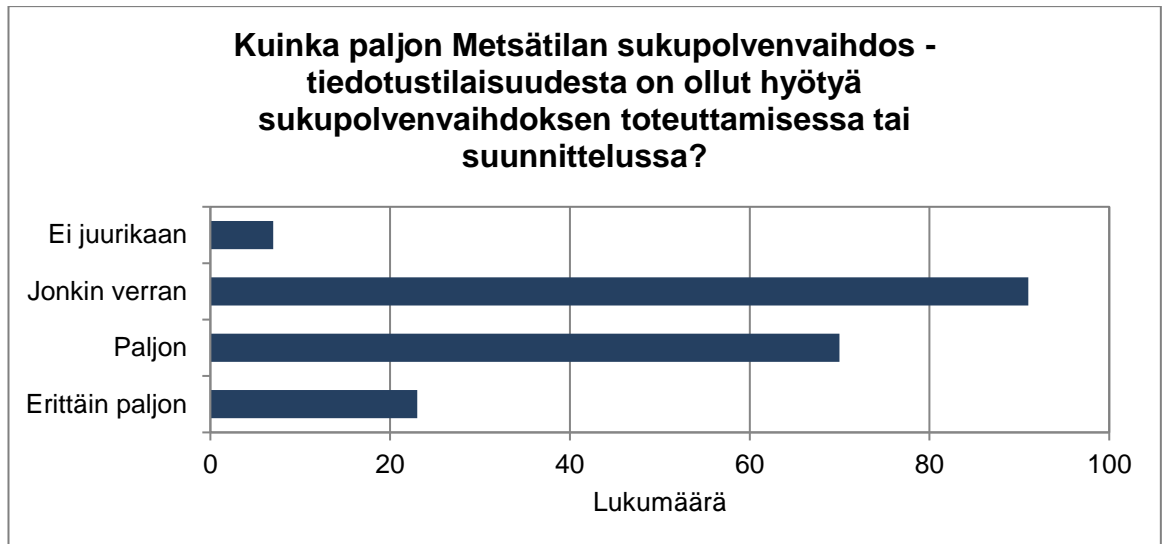
4.5 Tiedotustilaisuus

Kyselytutkimuksen neljännessä ja viimeisessä osiossa esitettiin kysymyksiä, jotka käsittelevät tiedotustilaisuuksien sisältöä ja merkittävyyttä osallistujien näkökulmasta. Vastausten perusteella suurin osa osallistujista oli osallistuneet vain yhteen tilaisuuteen, mutta osa vastaajista oli myös osallistunut kahteen, kolmeen tai useampaan tiedotustilaisuuteen. (Kuvio 12.)

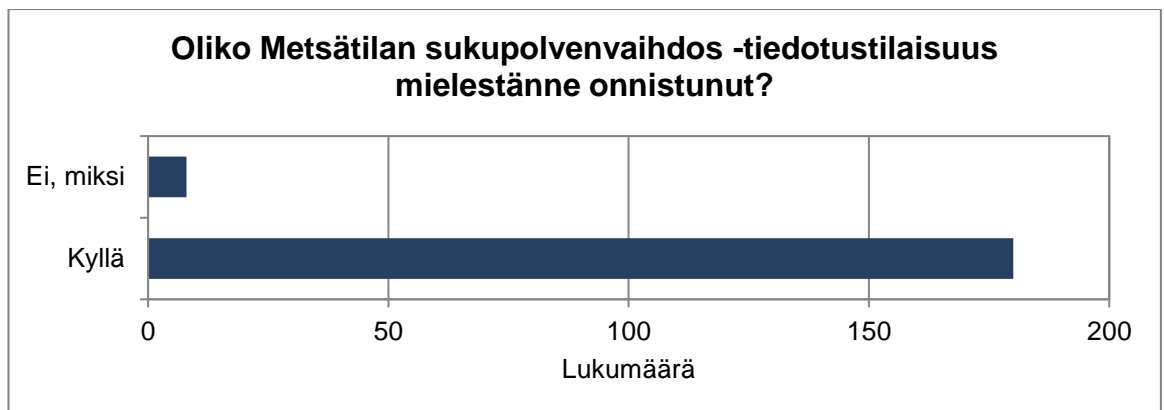
Kuvio 12. Vastaajien osallistumiskerrat tiedotustilaisuuksiin.

Suurin osa vastaajista arvioi tiedotustilaisuudet itselleen hyödyllisiksi, useimmat jonkin verran tai paljon. Osalle henkilöistä tiedotustilaisuuksista on ollut hyötyä myös erittäin paljon. Kokonaiskuvan perusteella hankkeen järjestämistä tiedotustilaisuuksista on ollut paljon hyötyä sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa ja suunnittelussa.

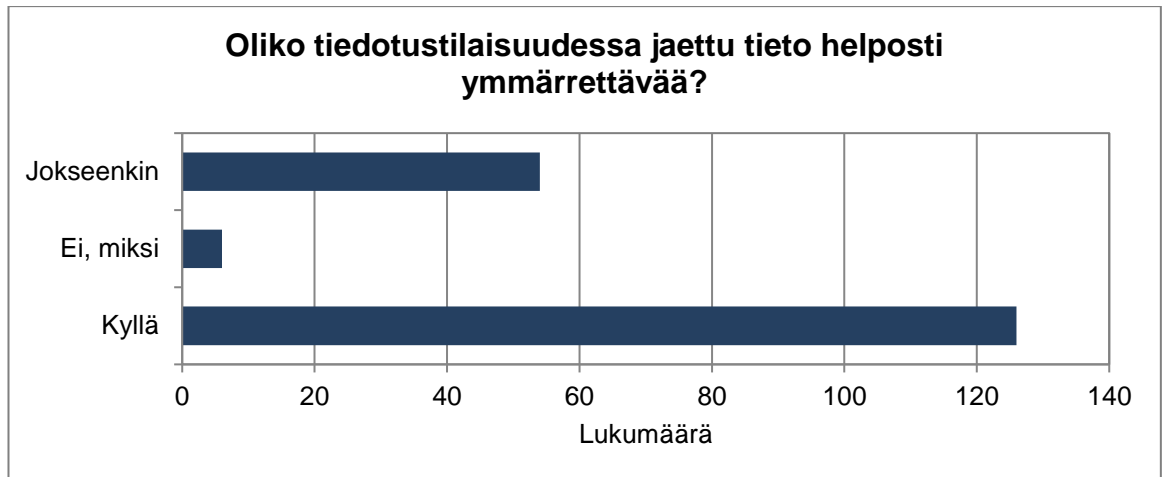
Kuvio 13. Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksien hyödyllisyys sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa ja suunnittelussa.

Tiedotustilaisuuden onnistumista koskevalla kysymyksellä pyrittiin selvittämään, olivatko hankkeen järjestämät tiedotustilaisuudet kokonaisuudessaan vaikuttavia ja hyödyllisiä metsätilan sukupolvenvaihdosta suunnittelevien henkilöiden kannalta. Selvä enemmistö piti tiedotustilaisuuksia onnistuneina. (Kuvio 14.)

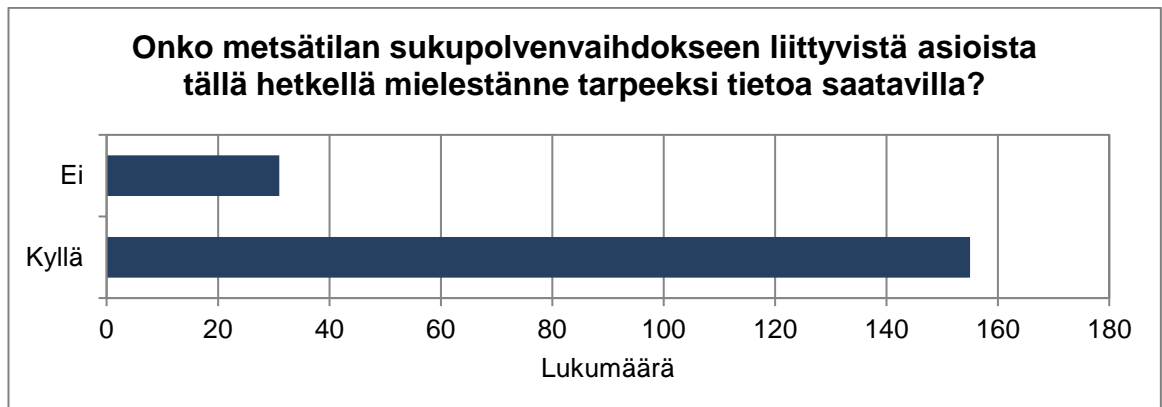
Kuvio 14. Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksien onnistuneisuus.

Mikäli tiedotustilaisuuksissa jaettu tieto ei olisi helposti ymmärrettävää, voitaisiin jatkossa tehdä parannuksia vastavanlaisiin tiedotusluontoisiin tilaisuuksiin. Suurin osa vastaajista piti jaettua tietoa kuitenkin helposti ymmärrettävänä. (Kuvio 15.) Niiltä, jotka eivät pitäneet jaettua tietoa helposti ymmärrettävänä, kysyttiin myös miksi se ei ollut sitä.

Kuvio 15. Tiedotustilaisuuksissa jaetun tiedon ymmärrettävyys.

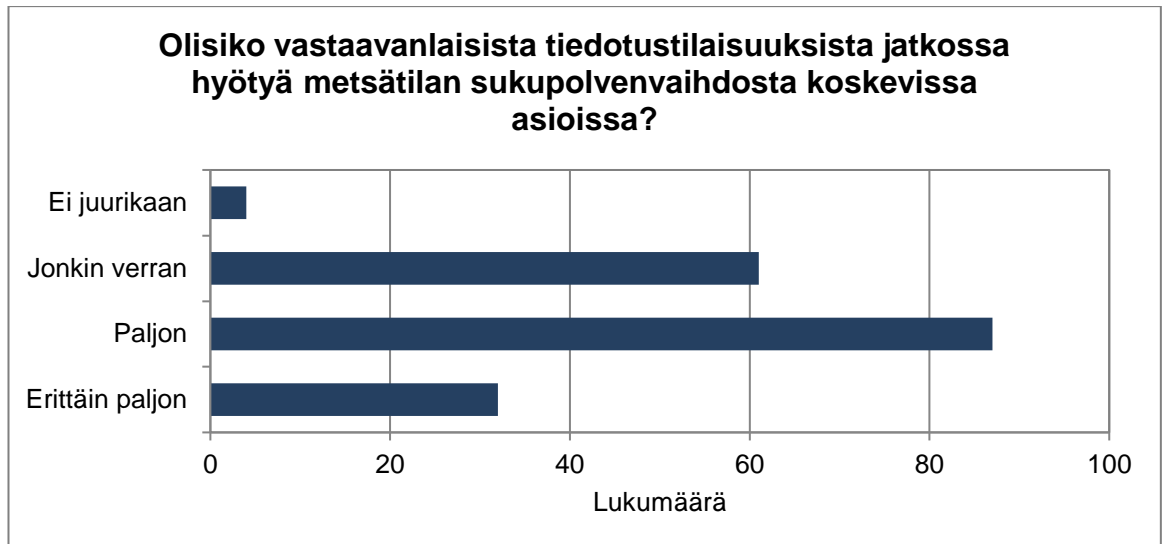
Sukupolvenvaihdosta koskevan tiedon saatavuutta koskevalla kysymyksellä pyrittiin kartoittamaan sitä, kuinka hyvin aiheeseen liittyvää tietoa on saatavilla myös muita kanavia pitkin. Vastausten perusteella tietoa on tällä hetkellä hyvin saatavilla. (Kuvio 16.)

Kuvio 16. Tiedon saatavuus metsätilan sukupolvenvaihdosta koskevissa asioissa.

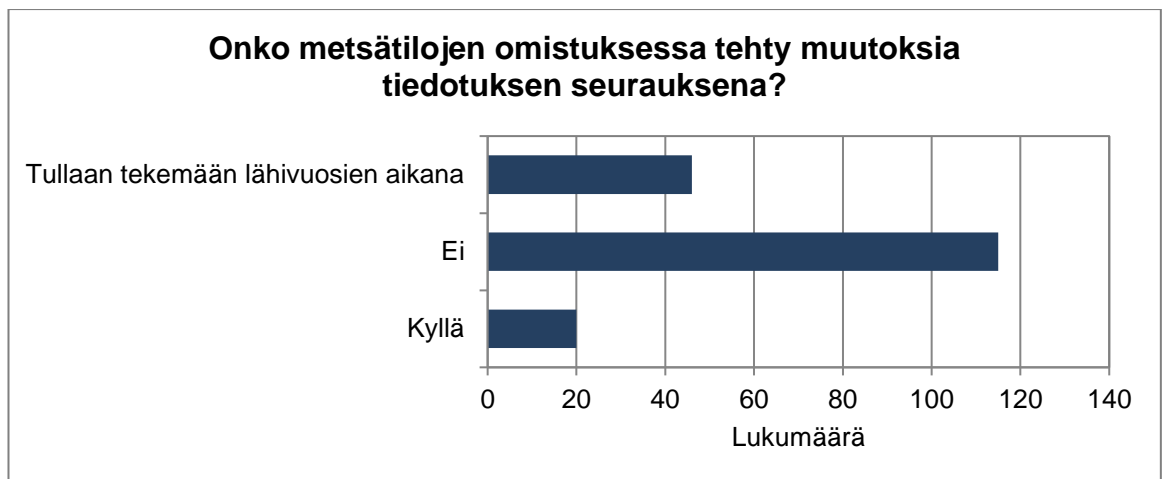
Myös vastaajien mielipidettä tiedotustilaisuuksien hyödyllisyydestä tulevaisuudessa tiedusteltiin. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään, olisiko tulevaisuudessa kannattavaa järjestää vastaavanlaisia metsätilan sukupolvenvaihdokseen liittyviä tilaisuuksia.

Suurimman osan mielestä vastaavanlaisista tiedotustilaisuuksista olisi jatkossa paljon hyötyä. (Kuvio 17.) Osan mielestä tilaisuuksista olisi jatkossa myös jonkin verran tai erittäin paljon hyötyä. Näiden tulosten perusteella vastaavanlaisista tilaisuuksista olisi myös jatkossa hyötyä.

Kuvio 17. Vastaavanlaisten tiedotustilaisuuksien hyödyllisyys jatkossa sukupolvenvaihdosta koskevista asioista.

Tiedotustilaisuuksien jo toteutunutta vaikuttavuutta selvittävä kysymys tuotti vastaukseksi, että 20 metsätilan omistuksessa on jo tapahtunut muutoksia tiedotuksen seurauksena. Lähivuosien aikana muutoksia tullaan tekemään 46 tilalla. Loput eli noin kaksi kolmasosaa ei vielä ole tehnyt asiasta päätöstä. (Kuvio 18.)

Kuvio 18. Tiedotuksen seurauksena tehdyt muutokset metsätilojen omistuksessa.

Kahdella viimeisellä kysymyksellä kerättiin vapaamuotoista palautetta tiedotustilaisuuksiin osallistuneilta henkilöiltä. Molemmat kysymykset olivat muodoltaan avoimia kysymyksiä. Ensimmäisessä niistä kysyttiin, mitkä jaetut tiedot olivat mielestänne kaikista oleellimmat ja tärkeimmät. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään,

mitkä käsiteltävät asiat olivat tiedotustilaisuuksissa kaikista hyödyllisimmät ja tärkeimmät metsätilan sukupolvenvaihdosta suunnittelevan henkilön kannalta.

Vastausten perusteella erityisesti verotukseen liittyvät asiat koettiin tärkeiksi. Vastajaat olivat kiinnostuneita sukupolvenvaihdoksen eri toteuttamismenetelmien vero-seuraamuksista, sekä siitä, mitkä toteuttamismenetelmät ovat verotuksen kannalta edullisimmat vaihtoehdot. Toisaalta vastaajat tuntuivat myös ymmärtävän, että pelkäästään veroja kiertämällä ei välttämättä saada hyvää tulosta aikaiseksi.

Tiedot eri toteuttamismenetelmistä koettiin myös tärkeiksi. Tilaisuudessa jaettua materiaalia pidettiin myös selkeänä ja helposti ymmärrettävänä. Vastajaat arvostivat myös tietoa siitä, mistä on saatavilla opastusta, kun sukupolvenvaihdos on ajankoh-tainen.

Toisessa avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin, mistä muista asioista vastaajat oli-sivat tarvinneet lisää tietoa. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään, mitä asioita olisi mahdollisesti hyvä käydä tulevaisuudessa tarkemmin läpi vastaavanlaisissa tiedo-tustilaisuuksissa.

Vastausten perusteella erityisesti yhteismetsään liittyvistä asioista olisi kaivattu lisää tietoa tiedotustilaisuuksissa. Verotukseen liittyvät asiat koettiin niin tärkeiksi, että myös niistä olisi haluttu lisää tietoa.

5 TULOSTEN YHTEENVETO

Kyselytutkimukseen vastasi kirjeitse sekä sähköpostitse yhteensä 185 henkilöä. Kysely lähetettiin yhteensä 758 eri henkilölle. Kirjeitse vastauksia tuli 122 kappaletta ja Webropol-kyselyn kautta 63 kappaletta. Yhteensä kirjeitse lähetettäviä kyselytutkimuksia lähetettiin 338 kappaletta ja sähköpostitse lähetettäviä 420 kappaletta. Vastausprosentti kirjeitse lähetettävään kyselytutkimukseen oli 36 %. Sähköpostitse lähetettävän Webropol-kyselyn vastausprosentti oli 15 %. Vastausmäärien perusteella kirjeitse lähetettävä kyselytutkimus oli tässä tapauksessa huomattavasti tehokkaampi tapa kerätä tietoa. Syynä tähän voi olla se, että kyselyyn vastanneiden keski-ikä oli yli 60 vuotta. Kyselytutkimus oli kuitenkin hyvä lähettää myös sähköpostitse, sillä nuoremman sukupolven edustajat todennäköisesti vastaavat helpommin internetin kautta täytettävään kyselyyn.

Tutkimukseen vastanneista 74 % oli miehiä ja 26 % naisia. Keski-ikä näillä vastaajilla oli reilusti yli 60-vuotta. Suurin osa kyselyyn osallistuneista oli noin 66-75 -vuotiaita henkilöitä. Ylivoimaisesti suurin osa vastaajista oli ammattiasemaltaan eläkeläisiä. Eläkeläisten osuus vastaajista oli 80 % tässä tutkimuksessa.

Lähestulkoon kaikki tutkimukseen osallistuneet henkilöt omistivat tai olivat osakkaana jo entuudestaan yhteen tai useampaan metsätilaan. Suurimmalla osalla vastaajista oli siis todennäköisesti jo entuudestaan jonkin asteista kokemusta metsätilojen hallinnoinnista. Näiden metsätilojen koko vaihteli tutkimuksessa suuresti. Vastaajat omistivat paljon pieniä muutaman kymmenen hehtaarin metsätiloja, mutta toisaalta joukossa oli myös paljon suuria yli 150 hehtaarin kokoisia metsätiloja. Metsätilan omistusmuodoista yleisin tapa oli omistaa metsätila yhdessä puolison kanssa tai yksin. Osa tutkimukseen osallistuneista henkilöistä oli myös yhteismetsän, yhtymän tai kuolinpesän osakkaana.

Kyselyyn osallistuneista henkilöistä suurin osa oli suunnitellun sukupolvenvaihdoksen yhteydessä luovuttamassa metsätilan. Tähän viittasi myös se, että kyselyyn osallistuneet henkilöt olivat iäkkäitä.

Vastausten perusteella sukupolvenvaihdos oli suurimmalle osalle henkilöistä ajan-kohtainen. Suurin osa vastaajista ei kuitenkaan ollut vielä täysin varma sukupolvenvaihdoksen tarkasta toteuttamisajankohdasta. Toisaalta moni vastaajista oli suunnittelemassa sukupolvenvaihdosta seuraavan vuoden sisään tai muutaman vuoden kuluttua. Tulosten tarkastelussa täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että osa tiedotustilaisuuksiin osallistuneista henkilöistä ei ollut toteuttamassa sukupolvenvaihdosta. Tiedotustilaisuuksissa saattoi olla mukana esimerkiksi metsäalan eri toimijoita.

Tehty tai suunnitteilla oleva sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmä ei ollut vielä tiedossa suurimmalle osaa tutkimukseen osallistuneista. Suosittuja menetelmiä olivat kuitenkin esimerkiksi lahja, lahjanluontoinen kauppa sekä perintö. Toteuttamismenetelmän valintaan vaikutti varmasti myös se, että suurin osa vastaajista oli luovuttamassa metsätilan sukulaiselle tai vastaanottamassa metsätilan sukulaiselta. Toteuttamismenetelmän valintaan vaikutti varmasti myös vuoden 2017 alussa voimaan tullut metsälahjavähennys. Vain vajaa 2 % kyselyyn vastanneista oli luovuttamassa metsätilan vieraalle henkilölle sukupolvenvaihdoksen yhteydessä.

Tulosten ja palautteen perusteella tiedotustilaisuuksista on ollut paljon hyötyä sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa ja suunnittelussa. Lähes kaikki tiedotustilaisuuksiin osallistuneet pitivät Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksia onnistuneena. Osa henkilöistä oli myös osallistunut useampaan kuin yhteen hankkeen järjestämään tilaisuuteen. Tiedotustilaisuuksissa jaettua tietoa pidettiin myös vastausten perusteella helposti ymmärrettävänä.

Kyselyyn osallistuneet henkilöt kokivat, että sukupolvenvaihdokseen liittyvistä asioista on tällä hetkellä hyvin tietoa saatavilla. Vastausten perusteella vastaavanlaisista tiedotustilaisuuksista olisi kuitenkin myös tulevaisuudessa paljon hyötyä metsätilan sukupolvenvaihdosta koskevissa asioissa. Tulosten perusteella 20 eri metsätilan omistuksessa on jo tapahtunut muutoksia tiedotuksen seurauksena. Lähi vuosien aikana muutoksia myös aiotaan tehdä 46 tilalla. Loput eli noin kaksi kolmasosaa ei vielä ole tehnyt asiasta päätöstä.

Vastausten perusteella oleellimmat ja tärkeimmäksi koetut asiat tiedotustilaisuudessa liittyivät verotukseen ja metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamisen eri

vaihtoehtoihin. Erityisesti verotusasiat metsätilan sukupolvenvaihdoksen yhteydessä koettiin tärkeiksi. Myös tietoa toteuttamismenetelmien eri vaihtoehtoista pidettiin tärkeänä. Tilaisuudessa jaettua materiaalia vastaajat pitivät myös hyvänä ja selkeänä.

Vastausten perusteella tutkimukseen osallistuneet henkilöt olisivat halunneet lisää tietoa yhteismetsistä sekä eri toteuttamismenetelmien veroseuraamuksista. Verotusasioita pidettiin erittäin tärkeänä, mutta erityisesti lisää tietoa vastaajat olisivat halunneet yhteismetsään liittyvistä asioista.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön toteutus alkoi syyskuun lopussa 2017. Tutkimus alkoi Metsäkeskuksen antaman aiheeseen liittyvän taustamateriaalin tarkastelulla. Tämän jälkeen toteutettiin kaksi eri versiota kyselylomakkeesta, jotka lähetettiin joulukuun alussa metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksiin osallistuneille henkilöille. Kyselylomakkeita lähetettiin kirjeitse sekä Webropol-kyselynä sähköpostitse yhteensä 758 kappaletta. Vastauksia tuli joulukuun loppuun mennessä yhteensä 185 kappaletta. Vastauksia tuli erittäin hyvin, kun otetaan huomioon tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden suhteellisen korkea keski-ikä. Erityisesti kirjeitse lähetettävä kyselylomake osoittautui tehokkaaksi tavaksi kerätä tietoa tässä tutkimuksessa. Sähköpostitse lähetettävän Webropol-kyselyn vastausprosentti jäi selkeästi pienemmäksi. Tärkeää oli kuitenkin, että vastauksia saatiin riittävästi tulosten analysointia varten.

Kyselytutkimuksen pääasiallisena tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin hankkeen tiedotustilaisuuksissa jaettu tieto on saavuttanut metsänomistajat, sekä onko metsätilojen omistuksessa tapahtunut muutoksia tiedotuksen seurauksena. Tiedotustilaisuuksiin liittyvien kysymyksien ohella tutkimuksessa kysyttiin vastaajien henkilötietoja sekä metsäomaisuuteen liittyviä tietoja.

Tutkimuksessa selvisi, että lähestulkoon kaikki vastaajat omistivat jo entuudestaan yhden tai useamman metsätilan. Suosituin omistusmuoto oli omistaa metsätila yhdessä puolison kanssa. Tiedotustilaisuuksiin osallistuneet henkilöt olivat myös lähinnä niitä, jotka olivat luovuttamassa metsätilan. Tämän perusteella tiedotustilaisuudet eivät houkuttelleet metsätilojen vastaanottavaa osapuolta samassa suhteessa. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmä ei ollut vielä tiedossa suurimmalle osalle vastaajista. Suositut toteutusmenetelmät olivat kuitenkin lahja, lahjanluontoinen kauppa sekä perintö. Toteuttamismenetelmän valintaan vaikutti varmasti myös vuoden 2017 alussa voimaan tullut metsälahjavähennys. Vastaavanlaisissa tiedotustilaisuuksissa tulevaisuudessa kannattaisi mahdollisesti kertoa tarkkaan ainakin näistä toteuttamismenetelmistä.

Tutkimuksessa myös selvisi, että metsätila halutaan säilyttää oman suvun hallinnassa myös sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Vain vajaa 2 % tutkimukseen osallistuneista harkitsi metsätilan luovuttamista vieraalle henkilölle sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Tätä voi mahdollisesti selittää vastaajien suhteellisen korkea keski-ikä, verotus tai kaupankäyntiin liittyvät asiat.

Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksia pidettiin vastausten perusteella onnistuneena. Tilaisuuksissa jaettua tietoa ja materiaalia pidettiin helposti ymmärrettävänä ja selkeänä. Vastaajat myös kokivat, että tilaisuuksista on ollut hyötyä sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa ja suunnittelussa. Vastaavanlaisista tiedotustilaisuuksista olisi vastausten perusteella myös jatkossa hyötyä sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa.

Suurin osa vastaajista ei vielä ollut toteuttanut metsätilan sukupolvenvaihdosta. Useat henkilöt aikoivat kuitenkin toteuttaa sen lähivuosien aikana. Tiedotustilaisuuksissa tärkeimmäksi koetut tiedot liittyivät verotukseen sekä metsätilan sukupolvenvaihdoksen eri toteuttamismenetelmiin. Jaettua tietoa pidettiin yleisesti ottaen selkeänä ja helposti ymmärrettävänä. Lisää tietoa vastaajat olisivat kuitenkin toivoneet erityisesti yhteismetsään liittyvistä asioista.

Tutkimus oli järkevää toteuttaa perustuen valmiiksi tehtyihin monivalintakysymyksiin. Viimeiset kaksi kysymystä muotoiltiin avoimiksi, jotta tiedotustilaisuuksista saataisiin myös vapaasanaista palautetta. Avointen kysymysten ongelmaksi kiteytyi kuitenkin se, että useat vastaukset olivat epärelevantteja suhteessa kysymykseen. Useat vastaukset olivat myös kirjoitettu epäselvällä käsialalla, eikä niitä voitu tulkita. Toisaalta avoimiin kysymyksiin saatiin myös paljon hyviä vastauksia. Kyselyn vastausten määrä oli kuitenkin mielestäni riittävä tiedotustilaisuuksien vaikuttavuuden arvioimiseksi, ja tutkimus siten onnistunut.

LÄHTEET

- MetsäGroup. 2014. Biotuotetehdas. [Verkkosivu]. [Viitattu 10.10.2017]. Saatavana: <http://biotuotetehdas.fi/>
- Pajula, A. Suomen metsäkeskus. 7.11.2017. Metsätilan sukupolvenvaihdos, Kaus-tinen. PDF-tiedosto. [Viitattu 2.12.2017].
- Suomen metsäkeskus. 2016a. Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.11.2017]. Saatavana: <https://www.metsakeskus.fi/pohjalaiset-met-sat-aktiivisiin-kasiin>
- Suomen metsäkeskus. 2016b. Organisaatio. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.10.2017]. Saatavana: <https://www.metsakeskus.fi/organisaatio>
- Suomen metsäkeskus 2016c. Tehtävät. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.10.2017]. Saata-vana: <https://www.metsakeskus.fi/tehtavat>
- Suomen metsäkeskus. 2015. Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -hankesuunni-telma. PDF-tiedosto. [Viitattu 10.10.2017].
- Suomen metsäkeskus. 2017. Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -väliraportti. PDF-tiedosto. [Viitattu 25.11.2017].

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Tilaisuudessa tärkeäksi ja oleelliseksi koetut asiat vastaajan kannalta

Liite 4. Asiat, joista vastaajat olisivat halunneet lisää tietoa tilaisuudessa

LIITE 1 Kyselylomake

29.11.2017

Kyselytutkimus hankkeen järjestämien metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksien vaikuttavuudesta sekä tarpeesta.

Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin – hankkeen Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksiin osallistuneille.

Kyselyn vastaajan tiedot**1. Sukupuoli**

- Mies
- Nainen

2. Ikä

- Alle 25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- 66-75
- yli 75

3. Ammatti

- Maa- tai metsätalousyrittäjä
- Muu yrittäjä
- Palkansaaja
- Eläkeläinen
- Työtön
- Opiskelija
- Jokin muu, mikä _____

Vastaajan metsäomaisuus

4. Omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen lukumäärä

- 1
- 2
- 3 tai useampia
- En omista metsätiloja (Voitte siirtyä suoraan kysymykseen numero 7)

5. Omistuksessa tai osakkuutena olevien metsätilojen koko yhteensä (hehtaareina)

- Alle 10
- 10-20
- 21-30
- 31-50
- 51-70
- 71-100
- 100-150
- yli 150

6. Metsätilojen omistusmuodot (Voitte myös valita useamman vaihtoehdon)

- Yksin
 - Yhdessä puolison kanssa
 - Yhteismetsän osakkaana
 - Kuolinpesän osakkaana
 - Yhtymän osakkaana
-

Sukupolvenvaihdon toteuttaminen

7. Oletteko suunnitellun sukupolvenvaihdon yhteydessä vastaanottamassa vai luovuttamassa metsätilan?

- Luovuttamassa
- Vastaanottamassa
- En kumpaakaan

8. Onko sukupolvenvaihdos tällä hetkellä ajankohtainen jollakin metsätiloistanne

- Kyllä
- Ei
- Sukupolvenvaihdos on jo toteutettu viimeisen kahden vuoden aikana

9. Sukupolvenvaihdoksen suunniteltu ajankohta

- Vuoden sisään
- 1-2 vuoden sisään
- 2-3 vuoden sisään
- 3-5 vuoden sisään
- 5-10 vuoden sisään
- Mahdollisesti myöhemmin

10. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamismenetelmä (tehty tai suunnitteilla oleva)

- Kauppa
- Lahjanluontoinen kauppa
- Lahja
- Vastikkeellinen vaihto
- Liittäminen yhteismetsään
- Perintö
- Testamentti
- Ei vielä tiedossa

11. Pysykö metsätila sukupolvenvaihdoksen jälkeen oman suvun hallinnassa?

- Kyllä
 - Ei
-

Tiedotustilaisuus**12. Kuinka moneen hankkeen järjestämään tiedotustilaisuuteen olette osallistunut**

- 1
- 2
- 3 tai useampaan

13. Kuinka paljon Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuudesta on ollut hyötyä sukupolvenvaihdoksen toteuttamisessa tai suunnittelussa?

- Erittäin paljon
- Paljon
- Jonkin verran
- Ei juurikaan

14. Oliko Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuus mielestänne onnistunut?

- Kyllä
- Ei, miksi _____

15. Oliko tiedotustilaisuudessa jaettu tieto helposti ymmärrettävää?

- Kyllä
- Ei, miksi _____
- Jokseenkin

16. Onko metsätilan sukupolvenvaihdokseen liittyvistä asioista tällä hetkellä mielestänne tarpeeksi tietoa saatavilla?

- Kyllä
- Ei

17. Olisiko vastaavanlaisista tiedotustilaisuuksista jatkossa hyötyä metsätilan sukupolvenvaihdosta koskevissa asioissa?

- Erittäin paljon
- Paljon
- Jonkin verran
- Ei juurikaan

18. Onko metsätilojen omistuksessa tehty muutoksia tiedotuksen seurauksena?

- Kyllä
- Ei
- Tullaan tekemään lähivuosien aikana

19. Mitkä jaetut tiedot tilaisuudessa olivat mielestänne kaikista oleellisimmat ja tärkeimmät?

20. Mistä asioista olisitte tarvinnut lisää tietoa?

Kiitoksia kyselyyn osallistumisesta!

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LIITE 2 Saatekirje

28.11.2017

Arvoisa metsänomistaja

Olen Jarkko Suutari ja tällä hetkellä opiskelen metsätalousinsinööriksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.

Olen tekemässä opinnäytetyötä, jonka aiheena on tehdä kyselytutkimus Metsäkeskuksen hallinnoimaan hankkeeseen Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin. Kysely kohdistetaan Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla Metsätilan sukupolvenvaihdos -tiedotustilaisuuksissa (1.10.2015 - 31.5.2017) osallistuneille metsänomistajille.

Tutkimuskyselyn tarkoituksena on selvittää, kuinka hyvin hankkeen tiedotustilaisuuksissa jaettu tieto on saavuttanut metsänomistajat, sekä onko metsätilojen omistuksessa tapahtunut muutoksia tiedotuksen seurauksena.

Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja kyselylomake täytetään nimettömänä.

Pyydän teitä palauttamaan kyselyn ohessa tulleessa palautuskuoressa, jonka postimaksu on maksettu, viimeistään kahden viikon sisällä kirjeen vastaanottamisesta.

Lisätietoa hankkeeseen liittyen voi kysyä hankkeen projektipäällikkö Riitta Koivukoskelta.

*Riitta Koivukoski, Projektipäällikkö
Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -tiedotushanke
Puh. 050 314 0455
riitta.koivukoski@metsakeskus.fi*

Kiitoksia osallistumisesta kyselyyn!

Jarkko Suutari

*Seinäjoen Ammattikorkeakoulu, Metsätalouden koulutusohjelma
jarkko.suutari@seamk.fi
Pohjalaiset metsät aktiivisiin käsiin -hanke*

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LIITE 3 Tilaisuudessa tärkeäksi ja oleelliseksi koetut asiat vastaajan kannalta

- Verotuskysymykset.
- Metsän hinnoitteluun liittyvät tiedot.
- Tietoa on haettavissa ja käytettävissä sekä apua saa, jos sitä tarvitsee.
- Mahdollinen kuolinpesä kannattaa muuttaa yhtymäksi.
- Luovutustapa, lahja vai kauppa. Verotus on tärkeä osa vaihdosta, mutta ei pelkästään veroja kiertämällä saada hyvää tulosta.
- Tilaisuudessa jaettu materiaali oli hyvää ja siitä oli helppo kerrata asioita.
- Perinnön, kaupan ja sukupolvenvaihdoksen peruskäsitteet. Verotukselliset ja muut rahalliset vaikutukset selkiytyivät.
- Sukupolvenvaihdoksen eri vaihtoehdot ja seuraukset.
- Ettei perintö ole välttämättä edullisin muoto.
- Verotusasiat sukupolvenvaihdosasioissa.
- Eri vaihtoehdot sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi.
- Annettu hyvin yksityiskohtainen tieto monista asiaan liittyvistä asioista esimerkkien kera ja vaihtoehdoilla toteutettuina.
- Sukupolvenvaihdoksen verotusasiat.
- Tieto siitä, että ammattilaista kannattaa käyttää apuna, vaikka se maksaa-kin. Kahta samanlaista sukupolvenvaihdosta ei ole, jokainen juttu on oma tapaus.
- Verojen välttely ei ole ensisijaista, eikä välttämättä edes järkevää.
- Hyvää yleistä perustietoa. Tietoa tilojen arvosteluperusteista.
- Perintö ja tilan siirtoasiat.
- Eri vaihtoehdot ja huojennussäännökset.
- Verotus ja se miten tila hinnoitellaan.
- Luovutustavoista sai kattavan tiedot.
- Tieto siitä, mistä on saatavilla oikeaa ja luotettavaa apua silloin, kun metsätilan sukupolvenvaihdos on ajankohtainen.
- Tilaisuudet auttoivat sukupolvenvaihdos prosessia eteenpäin ja aktivoivat myös nuorempia metsänhoitoon.
- Vaihtoehdot omistuksessa.

- Perintö- ja lahjaveron suuruus perinnön ja lahjan saajille.
- Yhteismetsään liittymisen mahdollisuudet.
- Hallintaoikeiden jättämisen mielekkyys.
- Perinnön kautta saatavat metsät voi liittää entisiin yhtiöihin.
- Metsätilavähennys.
- Verotukselliset vaihtoehdot, miten voi vähentää verotukseen menevää osaa.
- Pidätetty hallintaoikeus.
- Kaupan eri muodot, myynti tai lahja.
- Verotuksen kannalta edullisimmat vaihtoehdot.
- Tieto siitä minkä instanssin puoleen voi kääntyä, jotta saa oikeaa tietoa parhaasta toimintamuodosta oman tilanteeni kannalta.
- Metsäyhtymän perustaminen

LIITE 4 Asiat, joista vastaajat olisivat halunneet lisää tietoa tilaisuudessa

- Yhteismetsistä.
- Metsä lahjana.
- Metsävähennyksen siirtyminen lahjoituksen yhteydessä.
- Metsätyön teettäminen. Hinnat ja maksut.
- Metsän arvon määrittelyn menettelytavat.
- Tarkemmin tietoa siitä, miten sukupolvenvaihdos tulee edullisimmaksi tehdä.
- Jatkajan velvoitteet ja vastuut sukupolvenvaihdoksen toteuttamisen jälkeen.
- Perintöveroista.
- Yhteismetsään liittymisestä ja metsänhoitotoimenpiteistä ennen liittymistä.
- Miten kannattaa tehdä sukupolvenvaihdos, että perinnön tai lahjan saavat välttyvät ylisuurilta perintö- ja lahjaveroilta.
- Talousasioista, vaikutuksesta verotukseen.
- Yhteisomistuksesta
- Yhteismetsäasioista
- Verotusasiat luovuttajan/saajan kannalta.
- Tarkempia tietoja eri menetelmien veroseuraamuksista.
- Yhteismetsän eri vaihtoehtoista.
- Omaisuudenluovutussäädökset.